

BELEIDSPLAN

Rijssense Musea

2022 - 2025

Inhoud

MISSIE.....	6
VISIE	6
KERNPUNTEN	7
1 INLEIDING EN SAMENVATTING.....	8
2 DE COLLECTIE	9
2.1 Algemeen	9
2.2 Collectiebeschrijving.....	9
2.3 Historische collectie Oudheidkamer Riessen.....	9
2.4 Collectie Internationaal Brandweermuseum Rijssen (IBR).....	9
2.5 Boekencollectie	10
2.6 Heemkunde en publicaties	10
2.7 Collectievorming.....	11
2.8 Collectieregistratie, documentatie en onderzoek.....	12
2.9 Behoud en beheer van de collectie	12
3 PUBLIEKSTAAK	9
3.1 Algemeen	13
3.2 Presentatie van de collectie.....	13
3.3 Tentoonstellingen	13
3.4 Havezate Kroniek.....	14
3.5 Educatie	14
3.6 Ontsluiting digitale collecties	15
3.7 Publieksvoorzieningen	15
4 ONDERZOEK.....	16
4.1 Havezate en collectie	16
4.2 Collectie Brandweermuseum	16
4.3 Heemkunde, archeologie en genealogie	16
5 DE BEZOEKER EN PUBLIC RELATIONS	17
5.1 Doelgroepen	
5.2 De doelgerichte bezoeker.....	
5.3 De toeristische bezoeker	
5.4 De virtuele bezoeker	
5.5 Toegangsprijzen en openingstijden.....	
5.6 Huisstijl	
6 BEDRIJFSVOERING	21
6.1 Huisvesting.....	21
6.2 Bestuur en personele organisatie	22
6.3 Verzekeringen	25
6.4 Financiën en begroting	25
7 Ambities en Activiteiten 2018 – 2021	26

7.1	Huisvesting.....	26
7.2	Samenwerking	26
7.3	Facilitaire zaken	26
7.4	Begunstigers/Sponsoring/Subsidie.....	27
7.5	Bestuur en Organisatie	28
7.6	Samenwerking.	28
7.7	Inrichting en exposities	28
7.7	Public Relations: Havezate Kroniek, Digitale Nieuwsbrief en social media	29
7.8	Educatie en bibliotheek.....	30
7.9	Toerisme	30
7.10	Digitaal Erfgoed Rijssen-Holten.....	30
7.11	Heemkunde en Genealogie: huisvesting, vrijwilligerscontact, NAS.....	31
8	SLOT.....	32

MISSIE

Het Rijssens Museum bestaat uit twee musea: het (historisch) museum van de stad Rijssen en het Internationaal Brandweermuseum Rijssen.

Wat willen wij met deze musea en voor wie zijn ze bestemd?

Door de internationale museumwereld (The International Council of Musea) is in 2004 in Parijs de ethische code van een museum geformuleerd:

‘Het is een permanente instelling, niet gericht op het behalen van winst, toegankelijk voor publiek, die ten dienste staat aan de samenleving en haar ontwikkeling. Het museum, verwerft, behoudt, onderzoekt, presenteert, documenteert en geeft bekendheid aan de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving, voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.’

De richtlijnen voor goed en transparant bestuur, opgesteld in de **Governance Code Cultuur**, zijn voor de Stichting Rijssense Musea als geregistreerd museum het uitgangspunt in beleid en uitvoering. Deze code heeft betrekking op de Nederlandse culturele instellingen

VISIE

De Rijssense Musea bevorderen en versterken de culturele identiteit van de inwoners van de stad Rijssen en directe omgeving; aan alle bezoekers de plaats vertellen van Rijssen in het historisch kader van Nederland. De uitgebreide internationale collectie van het Internationaal Brandweermuseum Rijssen (IBR) toont de ontwikkeling en het doel van het brandweerwezen in nationaal en internationaal verband. Fysiek vindt dat plaats op de aantrekkelijke museumlocatie van Kasteel De Oosterhof met bijbehorend bouwhuizen (Koetshuis en Bouwhuis).

Door middel van samenwerkingsverbanden met andere culturele organisaties en musea kunnen tentoonstellingen worden uitgewisseld en de contexten worden geoptimaliseerd.

Digitalisering speelt een belangrijke rol, zoals dat gestalte krijgt door het Samenwerkingsverband met de gemeente Rijssen-Holten en de Holtense collega-instelling, de Oudheidkamer Hooft'n.

KERNPUNTEN

In het beleidsplan staan belangwekkende punten voor de toekomst van het museum in de komende jaren. De meest essentiële benoemen we eerst. Alle beleidsvoornemens voor de komende beleidsperiode 2022-2025 staan in hoofdstuk 7.

1. De huidige personele organisatie van het museum berust op de beroepsmatige inzet van een directeur. De overige personele inzet berust volledig op vrijwilligheid die gecombineerd wordt met de professionele ondersteuning. Zonder inzet van de vrijwilligers is de exploitatie van de musea niet mogelijk. Het kwantum en de kwaliteit van het vrijwilligerskorps vraagt blijvend grote aandacht.
2. De bezoekersaantallen zijn de afgelopen jaren sterk gestegen en hebben we – ondanks de verplichte sluitingen door de coronapandemie – kunnen handhaven. Ze kunnen nog verder worden vergroot door bestaande en nieuwe doelgroepen actief te benaderen en nieuwe activiteiten te ontwikkelen. Samenwerken met andere toeristische instellingen is hierbij van groot belang.
3. Financiële ruimte moet worden gevonden voor het realiseren van de beleidsdoelen die in dit plan als noodzakelijk voor de continuïteit van het museum naar voren komen. De zoektocht naar structurele en incidentele sponsoring van de zijde van onder meer het bedrijfsleven en fondsen gaat onverminderd door. De financiële betrokkenheid van de gemeente Rijssen-Holten blijft absoluut onmisbaar.
4. De goede relatie met de begunstigers (museumvrienden) is van grote betekenis voor de organisatie en zal vanzelfsprekend worden gecontinueerd. De verhouding begunstigersbijdrage en de geboden voorzieningen vraagt blijvend zorg en aandacht.
5. Voor de continuïteit van het museum op de lange termijn en de samenvoeging in 2014 van de Oudheidkamer Riessen en het Internationaal Brandweermuseum Rijssen in een exploitatie onder de Stichting Rijssense Musea, wordt verder gestalte gegeven aan een (inter)actief beleid: daarvoor is een goede huisvesting en andere middelen noodzakelijk.

1

INLEIDING EN SAMENVATTING

Het beleidsplan is bedoeld voor de periode van vier jaar: 2022 - 2025. Bij het opstellen is gebruik gemaakt van de leidraad *Elementen voor een beleidsplan van een museum* van het Instituut Collectie Nederland. Ook informatie van de Stichting Landelijk Contact van Museumconsulenten en van de Nederlandse Museumvereniging heeft aan de opstelling bijgedragen. Het beleidsplan beschrijft de huidige stand van zaken van het museum als resultaat van het gevoerde beleid en bevat de toekomstplannen. .

De Rijssense Musea komen voort uit twee verschillende organisaties en collecties. De langste historie kent de Oudheidkamer Riessen, opgericht in 1951 en die als basis een particuliere verzameling kende van historische zaken en voorwerpen met als achtergrond kunst, cultuur en bestaansmiddelen van de stad Rijssen. Bovendien speelde de Oudheidkamer een belangrijke rol door zijn geschiedkundige kennis. In de loop der tijd zijn legaten en schenkingen ontvangen waarvan de Collectie Van Heel de belangrijkste is. Omreden van beveiliging en museumvisie is een bescheiden maar essentieel deel van de Collectie Van Heel in Rijssen te zien. Verder kennen de Rijssense Musea sinds 2001 de zeer uitgebreide collectie van het Internationaal Brandweermuseum Rijssen, voortgekomen uit de verzameling van wijlen de heer Dirk Vlot. Beide collecties zijn op de museumlocatie afzonderlijk tentoongesteld.

In het ruim 70-jarige bestaan is het bezit van de Oudheidkamer Riessen uitgegroeid tot een volwaardige kunsthistorische collectie in een bezienswaardig museumverband. De beide musea zijn door hun ontstaansgeschiedenis nauw verbonden met de stad Rijssen en haar historie. Door uitbreiding met de brandweercollectie zijn er meer aanknopingspunten gekomen voor het oproepen van de interesse van een breed publiek. Werken van regionale kunstschilders ondersteunen de uitstraling en attractiewaarde van de historische collectie. Door de jaren heen is een belangrijke verbetering gerealiseerd in de historische en artistieke kwaliteit van de collecties.

De continuïteit van de musea wordt in hoge mate bepaald door de financiële mogelijkheden en de huisvesting. Voor het overgrote deel zijn de Rijssense Musea aangewezen op de subsidie van de gemeente Rijssen-Holten die hoofdzakelijk is gebaseerd op de niet vermijdbare (veelal vaste) kosten voor personeel, huisvesting en energie. Voor onderhoud, verwerving, restauratie en museuminrichting zijn de musea afhankelijk van eigen inkomsten. Die komen uit entreegelden, verkoop van museumartikelen, verzorgen van uitgaven, het organiseren van publieksbijeenkomsten en ondersteuning door begunstigers. Structurele middelen om op middellange termijn de continuïteit van het museum veilig te stellen of het museumbeleid nieuwe impulsen te geven ontbreken. Veel hangt af van het beschikbare beroepspersoneel en de vele onmisbare vrijwilligers.

Het aantal bezoekers is de afgelopen jaren gestaag toegenomen. Met bijna 12.000 merendeels betalende bezoekers per jaar is dit een respectabel aantal voor een lokaal museum. Dit bezoekersaantal moet op peil blijven en zo mogelijk verder stijgen. Naast het organiseren van exposities worden volop andere mogelijkheden onderzocht om het aantal bezoekers te verhogen en de exploitatie te versterken. Steekproeven naar herkomst tonen aan dat de bezoekers merendeels afkomstig zijn van buiten Rijssen en dat de interesse ligt bij beide collecties. Het interactieve deel van de brandweercollectie is vooral voor gezinnen en grootouders met jonge kinderen een reden voor bezoek. Onze beide musea willen meer zijn dan een tentoonstelling. Vooral voor de Rijssense samenleving is het doel om kennis van de collecties te vermeerderen en de plaatselijke en regionale geschiedschrijving te bevorderen, uit te dragen en te promoten.

2 DE COLLECTIE

2.1. Algemeen

De collectie van de musea bestaat uit twee hoofdonderdelen: de specifieke collectie van het Internationaal Brandweermuseum Rijssen (IBR) en de historische collectie van de Oudheidkamer Riessen met als kern de stad Rijssen, haar cultuur en bestaansmiddelen. Hieronder nader omschreven. Beide collecties hebben een belangrijke publieksfunctie en ondersteunen het bezoek aan het totale museumcomplex.

2.2 Collectiebeschrijving

Voor de totale collectie zijn de eigenaren - de Stichting Oudheidkamer Riessen en de Stichting Internationaal Brandweermuseum Rijssen - een bruikleenovereenkomst aangegaan voor de exploitatie hiervan. Alle activiteiten en kosten die hieruit voortvloeien zijn voor rekening van de exploitatiestichting: de Stichting Rijssense Musea.

2.3 Historische collectie Oudheidkamer Riessen

De historische collectie bestaat uit unieke en waardevolle objecten die van grote betekenis zijn voor de geschiedenis van de stad Rijssen en haar bevolking. Deze wordt ondersteund door de boekencollectie en de heemkundecollectie. Zij omvat de volgende onderdelen:

- ❖ een viertal antieke zijden jurken, gedragen door adellijke dames
- ❖ archeologische objecten afkomstig uit opgravingen
- ❖ objecten die betrekking hebben op de historie en cultuurhistorie van Rijssen, onder andere schilderijen, objecten en oorkonden
- ❖ de (kunst) Collectie Van Heel
- ❖ een collectie munten en zilveren miniaturen
- ❖ oude handschriften en cartografie
- ❖ glasplaatnegatieven
- ❖ beeldmateriaal
- ❖ een collectie doopjurken
- ❖ een collectie klederdrachten van Rijssen en omgeving
- ❖ weeg- en meetinstrumenten
- ❖ objecten uit de jute-industrie, steenbakkerijen en andere bestaansmiddelen
- ❖ de Collectie Van Zanten, bestaande uit strijkijzers en toebehoren

2.4 Collectie Internationaal Brandweermuseum Rijssen (IBR)

De historische internationale collectie bestaat uit unieke en waardevolle objecten die van grote betekenis zijn voor de ontwikkeling van de brandweer. De collectie is afkomstig uit alle Europese landen, maar ook uit Amerika, Argentinië, Afrika, Australië, Bangladesh, Canada, Chili, Honolulu, Israël, Japan, Rusland, Singapore en Syrië. Zij omvat de volgende onderdelen:

- ❖ historische blusvoertuigen
- ❖ twee historische brandweerauto's waarmee rondritten worden gemaakt
- ❖ diverse handbrandblussers vanaf 1915, zoals de vuurdoder, natblussers, poederblussers
- ❖ het waterkanon van de eerste blusboot van brandweer Rotterdam uit 1935
- ❖ één van de eerste pompen voor een sprinklerinstallatie uit de jaren '30

- ❖ leren, zinken en canvas blusemmers, onder meer uit Polen, Engeland, Canada
- ❖ helmen en petten (internationaal en nationaal) vanaf 1880 waaronder enkele proefmodellen
- ❖ bluskleding, gebruikt door de Nederlandse BB, uit onder andere Honolulu, Polen, Nederland, Engeland en verschillende bedrijfsbrandweren zoals de PTT
- ❖ uitgaans- en werkuniformen uit onder andere Engeland, België, USA, Canada, Zwitserland, Australië
- ❖ persoonlijke accessoires zoals bijlen, riemen, koppels
- ❖ persoonlijke diploma's en oorkondes vanaf 1880
- ❖ 3 ponjaards (de enige en complete set) van brandweer Amsterdam, in gebruik van 1874 – 1983
- ❖ commandostokken, borst- en mouwemblemen, leren helmschilden uit de USA
- ❖ communicatiemiddelen zoals een zinken megafoon, mobilofoons, portofoons, piepers
- ❖ allerlei soorten verlichtingsmaterialen zoals kaarslantaarns uit 1920, een olielamp uit 1960, maar ook verschillende soorten hand- en zaklampen van 1960
- ❖ watervoerende armaturen zoals een Amerikaanse brandkraan, koperen opzetstukken uit Schotland en Nederland, verdeelstukken, internationale straalpijpen van zink, koper en kunststof vanaf 1735
- ❖ de luie brandweerman, een leunstok met originele straalpijp uit 1920
- ❖ allerlei lesmaterialen
- ❖ beeldmateriaal en gebruiksartikelen van de Rijssense vrijwillige brandweer

2.5 Boekencollectie

Het museum bezit een verzameling boeken, documenten en andere geschriften, betrekking hebbend op de geschiedenis van Rijssen, Twente of de collectie van het museum.

De historische boekencollectie is digitaal gecatalogiseerd. Onderzocht wordt hoe de fysieke boekencollectie het beste tot haar recht komt en toegankelijk gemaakt kan worden voor belanghebbenden.

De verzameling is grotendeels samengesteld uit schenkingen en bruiklenen, maar wordt ook aangevuld met nieuw verschenen relevante publicaties, boeken etc. Deze verzameling is op verzoek beschikbaar voor inzage door derden. De collectie heeft een documentair karakter.

2.6 Heemkunde en publicaties

De Werkgroep Heemkunde doet onderzoek van en naar historische (schriftelijke) bronnen. Archeologie doet eveneens onderzoek, maar richt zich in eerste instantie op opgravingen in de gemeente en omgeving.

De heemkundewerkgroep houdt regelmatig genealogiesprekuren waar belanghebbenden vragen kunnen stellen over onderzoek naar hun voorouders. De werkgroep is bezig met een eigen, digitaal goed raadpleegbaar documentatiearchief voor hun onderzoek.

Leden van de werkgroep heemkunde realiseren in samenwerking met de zogenaamde Stadsschrijvers Rijssen van de Stichting Historisch Oorlogsgoed Riessen de digitale Canon van Rijssen.

In aansluiting op de digitale Canon van Rijssen is eind 2013 een uitgebreide en aangevulde versie in boekvorm uitgegeven met als titel *Vensters op Rijssen*.

In 2015 werd mede met behulp van een bijdrage uit het Raboprojectenfonds een facsimile-uitgave gerealiseerd van het historische boek *Met n oaln Mæester bie j n Heard* van W. J. C. van Wijngaarden.

In 2016 geeft het museum de historische opstellenbundel *Op het Schild in Rijssen* uit van Wim Vlogtman.

Eind 2017 is *Vensters op Rijssen II* uitgekomen in samenwerking de Stichting Historisch Oarfgood Riessen.

In 2018 verschijnt het tweede boek van Wim Vlogtman: *Leven in Rijssen*.

In 2020 is een *Bevrijdingskroniek* uitgegeven ter gelegenheid van 75 jaar Vrijheid.

In 2022 komt het derde boek van Wim Vlogtman uit: *Het gebeurde in Rijssen*.

De heemkundewerkgroep verleende ook medewerking aan de realisatie van een heemkundemodule in de website www.erfgoedrijssenholt.nl

De werkgroepen adviseren in voorkomende gevallen de gemeente op gebieden van archeologie en heemkunde. De heemkundewerkgroep is – op aanvraag - betrokken bij straatnaamgeving.

De archeologiewerkgroep was in het verleden als adviseur betrokken bij de ontwikkeling en invulling van het Bevervoordeterrein en verrichtte ook opgravingen op het terrein dat vrijkwam door de sloop van het vorige stadhuis. Op het gebied van de monumentenzorg adviseert het Rijssens Museum de gemeente. Het Rijssens Museum wil de historische kennis van het vroegere Rijssen delen met de beleidsmakers van de gemeente. De gemeente maakt daarvan steeds meer gebruik bij het opzetten van beleidsplannen.

2.7 Collectievorming

Het verwervingsbeleid is selectief en wel om 3 redenen:

- ❖ de aankoopgelden gelden zijn beperkt
- ❖ de expositie- en depotruimten zijn zeer beperkt en kostbaar
- ❖ aankopen voor de collectie moeten aan behoorlijke kwaliteitseisen voldoen

Uit de lopende exploitatie kunnen geen aankopen worden gedaan, tenzij gebruik kan worden gemaakt van incidentele subsidieregelingen, steun van individuele sponsoring en subsidie. De uitbreiding van de collectie kan ook tot stand komen door bruikleen, schenkingen en legaten. De Rijssense Musea zijn hiervoor afhankelijk van de collectie-eigenaren die de beschikbare middelen voor doelinvesteringen en doelaankopen aan de bruikleenovereenkomst kunnen toevoegen.

Het actieve verwervingsbeleid (aankoop en bruikleen) richt zich in de eerste plaats op de volgende onderdelen:

- ❖ objecten van onbetwist unieke betekenis voor de geschiedenis van de stad Rijssen en de met haar verbonden omgeving, zowel op artistiek als historisch gebied
- ❖ objecten die de brandweercollectie aanvullen en ondersteunen

Het aanvaarden van schenkingen en legaten wordt zorgvuldig afgewogen en moet passen in het selectieve verwervingsbeleid. Het afstoten van objecten kan in verband met de herinrichting van delen van het museum worden overwogen.

Ten aanzien van het verzamel- en afstotingsbeleid worden de richtlijnen gevolgd uit de *Gedraglijn voor museale beroepsethiek* en de *Leidraad voor het afstoten van museale objecten* van de Nederlandse Museumvereniging (Amsterdam 1991 en 2000).

2.8 Collectieregistratie, documentatie en onderzoek

De Stichting Rijssense Musea heeft als taak de aanwezige voorwerpen te registreren, te beschrijven en de objectgegevens te ontsluiten. De musea zijn het venster en uitstalkast van de historie van de stad Rijssen en haar omgeving, ook voor toekomstige generaties. Het Brandweermuseum draagt hiertoe ook in belangrijke mate bij. De musea vervullen de functie van een stedelijk museum met een historische collectie.

De musea geven maximale bekendheid aan deze materiële en immateriële getuigenissen van de Rijssenaren en de omgeving.

Belangrijk is hiervoor de deelname van de Rijssense Musea aan het digitaliseringsproject *Erfgoed Rijssen-Holten*. Hierin worden, in samenwerking met de Oudheidkamer Hooft'n en de gemeente Rijssen-Holten, alle beschikbare beeldmaterialen gedigitaliseerd, uitvoerig beschreven en vervolgens via de website www.erfgoedrijssenholten.nl voor het publiek ontsloten. De beschrijvingen zijn van historisch belang en vormen een belangrijk naslagwerk over de samenleving.

Onderdeel van deze site is de digitale tentoonstelling van de Collectie Van Heel die met medewerking van het Rijksmuseum Twenthe tot stand kwam.

Een documentair archief met knipsels, foto's, brochures, documenten, wordt bewerkt en bijgehouden door de werkgroep heemkunde. Digitalisering geschiedt via een zelfstandige module in het digitaliseringsproject van Erfgoed Rijssen-Holten.

2.9 Behoud en beheer van de collectie - klimaatinstallatie

De materiële kwaliteit en de instandhouding van de collecties hebben de actieve aandacht van het museumbestuur en de museumleiding. Dit geldt zowel voor de passieve als actieve conservering. De vaste collectie van het museum verkeert in een goede staat.

De tentoonstellingsruimten en de depots hebben sinds enkele jaren een automatische klimaatbeheersing. Deze volumineuze en kostbare installatie is gerealiseerd door de beheersstichting. De installatie is geïnstalleerd op de grote droogzolder van de havezate en subtiel in het interieur opgenomen. Temperatuur en relatieve luchtvochtigheid worden nu continu gereguleerd. De mobiele apparatuur voor "handmatige" luchtbevochtiging kon daarom afgeschaft worden. De automatische en vooral constante binnenklimaatregulering komt de instandhouding van het historische pand zeer ten goede.

De kunstverlichting in het museum voldoet merendeels aan de hedendaagse museale eisen, net als de beheersing van het daglicht door middel van museumraamfolie, rolgordijnen of raamluiken. De kunstverlichting wordt op termijn aangepast. Met de jongste ontwikkelingen op dit gebied kunnen we een verbeterslag maken.

In samenspraak met de beheersstichting wordt voor de havezate gezocht naar het vervangen van de museumraamfolie door museumglas dat dezelfde bescherming tegen uv-straling biedt, maar het daglicht nagenoeg ongehinderd binnenlaat.

De depotruimten zijn vooralsnog zeer beperkt. De verzamelingen niet geëxposeerde objecten zijn ondergebracht in twee interne en twee externe depots. Voor de collectie van het Internationaal Brandweermuseum Rijssen is geen extra ruimte beschikbaar. Ook het rijdend materieel is bij goedwillende derden voorlopig ondergebracht. Er wordt naar passende, permanente oplossingen gezocht.

3 PUBLIEKSTAAK

3.1 Algemeen

In de achterliggende jaren is het aantal bezoekers substantieel gegroeid. De uitdaging is om de groei te continueren en door te laten zetten. Door samenwerking in de regio met andere musea en het afstemmen van beleid op het gebied van tentoonstellen van collectieonderdelen en het organiseren van bij de musea passende activiteiten willen we het publiek nader kennis laten maken met de collecties. Daarom zijn de banden met het Rijksmuseum Twenthe aangehaald. De daar bewaarde, onbekende onderdelen van de Van Heelcollectie kunnen, waar mogelijk en wenselijk, de komende jaren aan de Rijssense gemeenschap en het bezoekende publiek getoond worden.

Het systeem van langere 4-maandelijkse wisseltentoonstellingen is ingeruild voor kortlopende exposities. Zo halen we steeds nieuwe doelgroepen naar de Rijssense musea.

Samenwerking binnen toeristische verbanden in de regio bieden mogelijkheden om het publiek kennis te laten maken met de natuur en de cultuur in de directe omgeving. Voor de ontwikkeling van gezamenlijk toeristisch beleid is de Stichting de Coöperaties in het leven geroepen. Daarin participeren we, naast vertegenwoordigers van de andere toeristische attracties in Rijssen: de Pelmolen, het Parkgebouw en de Enterse Zomp.

3.2 Presentatie van de collectie

Het presenteren van de collectie vraagt om een bezinning op een eigentijdse aanpak. Met hogescholen in de regio en hightech-ondernemers zijn projecten gedaan om moderne presentatiemogelijkheden uit te proberen. Onderzoek en verdere verwezenlijken van multimediale presentatie voor de publieksbenadering hebben sterke aandacht in de toekomst.

Centraal echter blijft staan het persoonlijke contact met en de aandacht voor onze bezoekers. De rondleiders zullen met de toekomstige veranderingen in de toelichting van de objecten toch de mogelijkheid behouden persoonlijke accenten te blijven aanbrengen.

De komende periode zal er ook aandacht zijn voor een diversiteit in de benadering van schoolgaande kinderen. Onze musea bieden prachtige mogelijkheden om deze doelgroep op maat een programma aan te bieden. Interactief onze brede collectie benaderen is voor deze bezoekersgroep van grote waarde.

3.3 Tentoonstellingen

De Rijssense Musea blijven een actief tentoonstellingsbeleid voeren, waarbij vergroting van de publieke belangstelling steeds een belangrijk doel is. Daarnaast is het organiseren van een tentoonstelling een inspirerende bezigheid en bevordert het de betrokkenheid van allen die zich willen inzetten voor het museum. De tentoonstellingsactiviteiten verhogen de levendigheid van het museum.

Naast het in stand houden van de vaste collectie-expositie, is het realiseren van korte, tijdelijke tentoonstellingen een belangwekkend doel. In het Rijssens Museum staan de komende beleidsperiode diverse kortlopende, tijdelijke exposities per jaar op het

flexibel te hanteren programma. Deze kortlopende wisseltentoonstellingen kunnen als onderwerp hebben: beeldende en toegepaste kunst van vooral (amateur)kunstenaars uit Rijssen en omgeving, regionale historische onderwerpen dan wel regionale actuele culturele onderwerpen. Ook onderdelen en thema's uit de eigen collectie kunnen in de tijdelijke tentoonstellingen voor het voetlicht worden gebracht. De werkgroep wisseltentoonstellingen verzorgt de tijdelijke tentoonstellingen in samenwerking met de museumleiding. De wisseltentoonstelling vormen een blijvend instrument om meer Rijssenaren en mensen uit de regio tot een herhalingsbezoek te verleiden. Daarbij zal meer rekening worden gehouden met specifieke Rijssense doelgroepen in de keuze van de onderwerpen. Publiek uit de regio en donateurs van het museum kiezen een bepaalde tijdelijke expositie uit om het museum te bezoeken; de wisseltentoonstelling is ook een middel om de band met de donateurs te bestendigen.

Bij de organisatie van wisseltentoonstellingen wordt ook in de toekomst blijvend nagedacht over passende actieve element in of bij de tentoonstelling, waardoor bezoekers worden gestimuleerd via bijvoorbeeld een demonstratie om zelf op het gebied van de expositie activiteiten te gaan ondernemen. Ook lezingen en beeldpresentaties die verband houden met de vaste collectie, de wisselexpositie of andere museale en historische thema's kunnen daartoe bijdragen.

3.4 Havezate Kroniek en digitale Nieuwsbrief

Kwartaaluitgave de Havezate Kroniek is in de communicatie naar de Rijssense gemeenschap en specifiek naar de museumvrienden een belangrijk en zeer gewaardeerd medium. Voor de artikelen in dit blad wordt door vrijwilligers van beide musea onderzoek gedaan naar diverse onderwerpen en personen betreffende de plaatselijke geschiedenis en voorwerpen uit de collectie van zowel het Rijssens Museum als het brandweermuseum. Het blad geeft ook voor het bestuur een gelegenheid om over de organisatie te berichten.

De digitale nieuwsbrief blijkt een geëigend medium om de eigen achterban én een breder publiek op de hoogte te houden van de activiteiten in en rond het museum. Het effectief gebruik van sociale media is het afgelopen jaar effectief ingezet.

3.5 Educatie: Reggeproject, basisonderwijs en voortgezet onderwijs

Onder voortvarende leiding van onze Werkgroep Educatie is de afgelopen beleidsperiode een uitstekende samenwerking ontstaan met het basisonderwijs. Dat heeft geleid tot werkwijzen en een programma-aanbod dat de musea aantrekkelijk en functioneel maakt voor het basisonderwijs. Daardoor is het aantal bezoekers vanuit het basisonderwijs sterk toegenomen. Ook de samenwerking met de gemeentelijke combinatiefunctionaris (onderwijs, historie en cultuur) geeft een goede impuls om onze musea te bezoeken. De nadruk bij het brandweermuseum blijft liggen op: preventie en veiligheid. Het Rijssens museum biedt de mogelijkheid om kennis over te dragen van verleden naar heden. Ook de contacten met het onderwijsveld blijkt voor de komende tijd dat er vraag blijft naar projecten met een thematische karakter. Het zogenaamde Reggeproject voor het basisonderwijs heeft zijn nut volop bewezen. De samenwerking met het voortgezet onderwijs heeft zich bewezen in het grote project ronde 75 jaar Bevrijding en Vrede. Daarbij waren zelfs leerlingen uit de Duitse grensstreek betrokken. De uitdaging voor de komende periode is de incidentele samenwerking met het voortgezet onderwijs om te zetten in een functioneel en permanent aanbod voor dit onderwijsveld.

3.6 Ontsluiting (digitale) collecties: Erfgoed Rijssen-Holten

Alle beeldmateriaal is gedigitaliseerd, zichtbaar en toegankelijk gemaakt op de website Erfgoed Rijssen-Holten www.erfgoedrijssenholt.nl, een project (Memorix) van Picturae. Deze website is voor de hele gemeente beschikbaar, ook de Oudheidmaker Hoolt'n participeert. Via een stuurgroep werken de 3 organisaties (gemeente, Oudheidkamer Hoolt'n en het Rijssens Museum) samen aan dit project. Ook andere cultuurhistorische instellingen binnen de gemeente Rijssen-Holten zijn uitgenodigd deel te nemen en de eigen collectie (delen) digitaal te ontsluiten. Dagelijks worden aanvullingen en verbeteringen – niet in de laatste plaats door het publiek – voorgesteld en gerealiseerd. Verdere uitbreidingen, verfijning en bekendheid bij het grotere publiek zijn in volle gang gezet.

3.7 Publieksvoorzieningen

Er is een ruime entree, een beperkte museumwinkel, bagagekluisjes en een lift in het Bouwhuis. Het museum in het kasteel is helaas niet rolstoeltoegankelijk. De mogelijkheden om het gehele museum te ontsluiten voor mindervaliden zijn voortdurend onderwerp van gesprek met alle belanghebbenden, de gemeente en Monumentenzorg.

Om de ontbrekende toegankelijkheid voor mindervaliden te compenseren en hen toch zicht te geven op de collectieonderdelen in het kasteel is Virtual Reality-toepassing in de koffiehoeke van het Bouwhuis gerealiseerd.

4 ONDERZOEK

4.1 Havezate en collectie

In het verleden is de bewonersgeschiedenis van de havezate onderzocht. De neerslag ervan is een tekst voor bezoekers die in grote toegangshal ligt. Verder is de bouwgeschiedenis onderzocht en vastgelegd. Dit specialistische onderzoek is op aanvraag beschikbaar. Daarnaast is de geschiedenis van de havezate kort en duidelijk zichtbaar en hoorbaar gemaakt in een instructieve film die op verzoek in de koffiehoeke van het Bouwhuis vertoond wordt. De technische mogelijkheden om deze film ook in de havezate te vertonen worden onderzocht.

De historie en achtergronden van verschillende objecten in de collectie van het Rijssens Museum zijn onderzocht. De resultaten zijn terug te vinden in de Havezate Kroniek, andere tijdschriften en in de tentoonstelling en het begeleidend tentoonstellingstekstmateriaal.

4.2 Collectie Brandweermuseum

Voor publicaties in de Havezate Kroniek wordt onderzoek verricht naar de geschiedenis van de brandweer (in de regio) en relevante voorwerpen in de collectie. De huidige collectie heeft een internationaal karakter, wat ook de kracht is. Verbinding met de regio is een aandachtspunt evenals de verbondenheid met de plaatselijke vrijwillige brandweerlieden.

4.3 Heemkunde, archeologie en genealogie

Doel is om te waken voor en handelen tot behoud van het mooie en goede dat uit vroeger tijd in Rijssen aanwezig is, waaronder geestelijke verworvenheden in (streek)taal of geschrift en van oude benamingen; het bevorderen van de studie van Rijssens verleden en eigen aard, middelen daartoe verzamelen en bewaren of te doen vervaardigen en de zo verkregen gegevens voor begunstigers en andere belangstellenden toegankelijk maken.

Leden van de Werkgroep Heemkunde houden regelmatig genealogiesprekuren in de Koffiehoeke van het Bouwhuis. Beginners en gevorderde stamboomonderzoekers kunnen daar terecht. Deze werkgroep werkt aan een eigen goed raadpleegbaar digitaal documentatiearchief onder de titel De Rijssense Boom.

5 DE BEZOEKER EN PUBLIC RELATIONS

5.1 Doelgroepen

Het museum kent globaal genomen twee soorten bezoekers: de bezoeker met gerichte interesse in de collectie en de tentoonstellingen van het museum én de bezoeker die een toeristisch bezoek brengt aan de stad Rijssen inclusief de lokale musea. Beide categorieën wil het museum bereiken. Voor alle bezoekers wordt ernaar gestreefd hen zo uitvoerig mogelijk te informeren door speciaal hiervoor opgeleide rondleiders. De rondleidersdeskundigheid wordt gestimuleerd met de hulp van interne en externe deskundigen.

5.2 De doelgerichte bezoeker

Dit zijn onder meer de vrienden (donateurs) van het brandweermuseum en Oudheidkamer (huidig donateurs aantal circa 85) die via de Havezate Kroniek op de hoogte worden gehouden van wat zich afspeelt in het museum. Voor de artikelen in dit blad wordt door de medewerkers onderzoek gedaan naar diverse onderwerpen over de plaatselijke geschiedenis, voorwerpen uit de collectie van het Rijssens Museum en het brandweermuseum.

Voorts worden voor de begunstigers lezingen georganiseerd.

In samenwerking met Welzijnsstichting ViaVie worden presentaties gehouden (voor senioren) van beeldmateriaal van historisch Rijssen uit onder andere het archief van Erfgoed Rijssen-Holten en het eigen bezit.

De gerichte belangstelling wordt bevorderd door de publiciteit rondom de tijdelijke exposities en de digitale museumniewsbrief. Met de lokale en regionale media bestaan uitstekende contacten. De eigen website van het museum is vervangen door nieuwe website in de nieuwe huisstijl en die voldoen aan alle eisen des tijds.

Een middel om de gerichte belangstelling te bevorderen is ook het op gang brengen van mond-tot-mondreclame door actief belangengroepen uit te nodigen als journalisten, besturen van verenigingen en stichtingen, mensen uit het bedrijfsleven, de gemeenteraad en recreatieve instellingen.

Het Stadsgidsengilde is sinds enkele jaren zeer actief en succesvol. De stadswandelingen vertrekken vanaf een vast punt in de binnenstad. Na een korte introductie door middel van een PowerPointpresentatie, vertrekken de groepen door de binnenstad. Ook dit vergroot de belangstelling (ook van onze eigen inwoners) voor onze stad, de geschiedenis en onze musea.

Het adverteren in kunsttijdschriften, (landelijke) kranten of via radio en televisie wordt zeer selectief mee omgegaan. De kosten zijn dermate substantieel dat er geducht geselecteerd moet worden. De mogelijkheden van free publicity worden maximaal benut.

5.3 De toeristische bezoeker en de binnenstad

De bevordering van de belangstelling bij de toeristische bezoeker vindt onder meer plaats via deelname in de plaatselijke toeristenorganisatie Toerisme Rijssen-Holten en samenwerking met de toeristische ondernemers in de regio (bijvoorbeeld Ontdek de Reggestreek). Verspreiding van folders wordt gedaan via de regionale vakantiecentra, campings, hotels, het opnemen van de musea in toeristische routes en persberichten

Bijzondere tarieven zijn van toepassing voor specifieke acties als ritten met de Brandweerauto voor o.a. kinderpartijtjes of andere evenementen als Koningsdag. Voor begeleiding van individuele bezoekers en van groepen tot maximaal 25 personen door een van de rondleiders geldt een tarief van € 30,00. Voor zowel ritten met de brandweerauto als voor rondleidingen dient vooraf een afspraak gemaakt te worden. Jaarlijks worden de (zeer lage) tarieven voor het onderwijsveld vastgesteld. Door een regeling van de gemeente Rijssen-Holten kunnen de scholen deze tarieven terugvragen uit het cultuurbudget. Het museum draagt dit actief uit.

5.6 Huisstijl

Voor de publicaties (affiches, museumfolder, uitnodigingen etc.) geldt dat de herkenbaarheid van beide collecties wordt gehandhaafd. Intussen hebben we een eigentijdse huisstijl ontwikkeld waarin de beide musea toch goed herkenbaar blijven. De historische locatie en huisvesting van de musea is uitgangspunt gebleven. De website van het Rijssens Museum (www.rijssensmuseum.nl) is in de nieuwe huisstijl uitgevoerd en bevat bezoekersinformatie, informatie over de historische collectie en een agenda.

Het brandweermuseum (www.brandweermuseum.nl) heeft een eigen websitepagina behouden. De bezoekersinformatie is gelijk aan die van het Rijssens Museum.

5.7 Analyse bezoekersaantallen, activiteiten, seizoenen en locatie.

Afhankelijk van de tijd van het jaar zien we de verschillende categorieën bezoekers in onze musea.

Vakantieperiode

Vooraf in de vakantieperiode vinden veel gezinnen met kinderen hun weg naar het brandweermuseum. Grotendeels van buiten onze regio; ze zijn in de omliggende plaatsen op vakantie.

De trigger om ons museum te bezoeken is onze flyer die op de info-balie van de camping, het bungalowpark of hotel ligt. Ook onze website wordt heel vaak gevonden. De mond-tot-mondreclame doet de rest.

De zes dinsdagen in de zomervakantieperiode met buitenactiviteiten, zijn gericht op de jeugdige bezoeker en ze worden goed bezocht. De ritjes met onze retro-brandweerwagens hebben een grote aantrekkingskracht.

Mei en juni

De periode voorafgaand aan de zomervakantie kenmerkt zich door veel bezoek van klassen uit het basisonderwijs, waarbij dan vaak door de leerkracht een eigen thema is gezocht. De rondleiders passen daarop hun rondleiding aan. Zowel het brandweermuseum als het Rijssens museum worden regelmatig bezocht.

Winterperiode

In de winterperiode zijn er nogal wat activiteiten gericht op senioren en het verenigingsleven. Met name lezingen, streektaalactiviteiten en de historische beeldpresentaties over Rijssen, de markante straten, gebouwen en inwoners trekken veel bezoekers naar het Auditorium in het Koetshuis. Vanzelf vormen de Rijssenaren hierbij het gros van de aanwezigen.

Twee musea

Ongeveer de helft van de gasten komt, in eerste instantie, voor het

brandweermuseum, de andere helft komt voor het Rijssens Museum. Om de drempel zo laag mogelijk te houden is het mogelijk een kaartje voor één van beide musea te kopen. Uiteraard is één kaart voor beide musea relatief goedkoper. Twee musea met twee totaal verschillende exposities op één locatie zijn vrij uniek in de museumwereld en dat kan nog verder uitgebuit worden. Over de entreprijs zijn geen op- aanmerkingen. Wel kan in voorkomende gevallen maatwerk worden toegepast.

Gastenboek

De opmerkingen in onze gastenboeken en op Google zijn vrijwel zonder uitzondering positief. De exposities worden als bijzonder verrassend ervaren. ("Nooit gedacht dat het zo veelomvattend en interessant zou zijn.")

De klantvriendelijkheid, hulpvaardigheid en kennis van zaken van onze vrijwilligers worden erg gewaardeerd.

Opvallend is dat de gemoedelijke en ongedwongen sfeer in de musea vaak wordt geroemd.

Locatie en bereikbaarheid

Voordat de bezoeker zich bij de balie meldt, zijn vrijwel altijd eerst de locatie, tuin en de havezate bekeken.

Plannen om de havezate en de siertuin meer als integraal onderdeel van de musea te promoten zijn in gang gezet. Het oplossen van praktische hobbels daarbij vormen een uitdaging.

De bewegwijzering naar de Oosterhof is op dit moment goed.

Terras en horeca

Het terras wordt in de zomerperiode druk bezocht. Het assortiment consumpties is beperkt. Uitbreiding van het assortiment ter vergroting van de service en het verwerven van inkomsten is beheerst opgepakt en wordt gewaardeerd.

Tot slot van dit hoofdstuk een overzicht in percentages van de bezoekers in de zomermaanden **van 2017**

	Volwassenen	Kinderen	Museumkaarten	Scholen
Mei	28%	10 %	20%	42%
Juni	54%	7 %	24%	15%
Juli	31%	39%	25%	5%
Augustus	39%	42%	19%	0%

6 BEDRIJFSVOERING

6.1 Huisvesting: Kasteel, Bouwhuis en Koetshuis

Het museum is gehuisvest in het grootste deel van Havezate De Oosterhof. Deze havezate, in de volksmond Het Kasteel genoemd, bestaat uit een historisch hoofdgebouw en twee aanpalende Bouwhuizen: het Bouwhuis en het Koetshuis. In het hoofdgebouw bevindt zich de collectie van de Oudheidkamer en in het nieuwgebouwde Bouwhuis is de bezoekersentree gevestigd. Daar is ook de brandweercollectie ondergebracht. In het souterrain bevinden zich twee thematische collecties van de jute-industrie en de steenbakkerijen.

Ook is in het Bouwhuis een bezoekersruimte met gelegenheid voor een consumptie ingericht. Deze zogenaamde koffiehoek, met zomers een buitenterras functioneert, uitstekend en verschaft het museum extra inkomsten. Met name bij bezoek van groepen is deze voorziening onmisbaar. De ruimte kan overigens ook gebruikt worden voor andere (educatieve) activiteiten. Groot nadeel van deze ruimte is de gehorigheid en de museale indeling.

Naast de entree is een bescheiden museumwinkel ingericht met boeken, ansichtkaarten en brandweerspullen voor kinderen. In de entree is ook het Toeristisch Informatie Punt (TIP) waar bezoekers informatie kunnen krijgen over (regionale) toeristische mogelijkheden.

Met de toevoeging van het Koetshuis is het ruimtegebrek van de musea permanent opgelost. De grote zolder van het Koetshuis kan depotruimte worden, zodat de twee externe en kostbare depots kunnen worden afgestoten. Alle andere materialen voor de technische dienst en educa kunnen in het Koetshuis een plek krijgen. De werkgroepen hebben in het Koetshuis maximale mogelijkheden om hun werk te doen. De havezate is – op de Sociëteit van de Kring Werkgevers Rijssen (KWR) na – volledig als museum in gebruik. Zelfs de depots zijn open depots geworden waar de bezoekers een blik in kunnen werpen.

Het complex wordt gehuurd van de Stichting Havezate De Oosterhof die het beheer over het onroerend goed voert in opdracht van de gemeente Rijssen-Holten. De relatie tussen de huurders (KWR, Rijssens Museum) en de beheersstichting is transparant en praktisch ingeregeld. Er is sprake van een regelmatig en zeer constructief overleg.

De sterke kant van de behuizing is de historische uitstraling van de binnen- en buitenkant van de gebouwen. De omgeving leent zich bovendien bijzonder goed voor mooie wandelingen. Verbetering van wandelpaden bevordert het bezoek aan de Havezate. Er ligt een masterplan voor de gehele omgeving dat intussen op onderdelen is uitgevoerd. Onder andere is de asfaltloper op het voorterrein vervangen door meer passende klinkerbestrating.

In meerdere gebouwen is het toezicht een aandachtspunt. Dat legt een groot beslag op de beschikbare surveillanten. Dit probleem is verlicht door het installeren van bewakingscamera's op strategische punten binnen en buiten de gebouwen.

Het museum beschikt over professionele inbraak- en branddetectiesystemen, die regelmatig worden gecontroleerd. Het brandbeveiligingssysteem in de havezate en het Bouwhuis zijn vernieuwd. Er is brandblusapparatuur aanwezig. Blijvende aandacht verdient de veiligheid van bezoekers, personeel en collectie. Het inbraaksysteem van het Koetshuis is aan vernieuwing toe. Ook het aanbrengen van een brandbeveiligingssysteem wordt onderzocht.

Het technisch onderhoud intern wordt veelal uitgevoerd door de vrijwilligers van de Technische Dienst. Extern onderhoud is voor verantwoordelijkheid van de verhuurder. Een zogenaamde nulmeting met extra middelen om achterstallig onderhoud te verrichten, heeft geresulteerd in een goed vertrekpunt voor de toekomst; de huidige staat van het onroerend goed is door de beheersstichting in perfecte staat gebracht.

De musea beschikken buiten de Oosterhof nog over twee externe depots die geen permanent karakter hebben. Het gaat daarbij de opslag van diverse zaken uit vorige depots en die deels beschreven moeten worden of uit de collectie moeten worden gehaald.

6.2 Bestuur en personele organisatie

De exploitatie van beide musea wordt vanaf januari 2014 verricht door de Stichting Rijssense Musea. Dit overkoepelende stichtingsbestuur bestaat doorgaans uit zeven personen. De beide collecties - de Stichting Oudheidkamer Riessen en de Stichting Internationaal Brandweermuseum – hebben een eigen bestuur en voeren het beheer over de afzonderlijke collecties. Deze besturen bestaan doorgaans uit maximaal vijf personen, waarvan één persoon via een kwaliteitszetel ook zitting heeft in het bestuur van de exploiterende Stichting Rijssense Musea.

In de afgelopen beleidsperiode zijn de aandachtsgebieden (taakvelden of portefeuilles) van elk bestuurslid scherper gedefinieerd. Het bestuur van de Stichting Rijssense Musea is eindverantwoordelijk voor:

- ❖ algemene beleidsbepaling museum
- ❖ bewaking beleidsplan
- ❖ financieel beleid
- ❖ pr-beleid en sponsoring
- ❖ tentoonstellingsbeleid
- ❖ vormgeving museum
- ❖ huisvesting
- ❖ contacten met derden waaronder de gemeente
- ❖ personeelsbeleid
- ❖ vrijwilligersbeleid
- ❖ onderhoud collecties
- ❖ aansturing directeur
- ❖ verzekeringen van de collecties en bruiklenen van derden

De uitvoering is gedelegeerd aan de directeur. In een directiereglement zijn verantwoordelijkheden naar het bestuur en toegekende mandaten opgenomen.

Het Rijssens Museum werkt volgens de Governance Cultuur Code en past de ethische code toe. De uitvoering hiervan vraagt blijvend aandacht, maar geconstateerd mag worden dat de Rijssense Musea naar vermogen volgens deze code handelen. Subsidieverstrekkers en fondsen waarderen dit en het volgen van de richtlijnen bevordert het eigen professionele handelen. Bovendien is het een vereiste voor de museumregistratie die het Rijssens Museum wil behouden.

De door het bestuur benoemde (vrijwillige) coördinatoren assisteren de directeur. De directeur maakt geen deel uit van het bestuur, maar heeft een adviserende rol bij beheer en exploitatie.

De dagelijkse leiding van het museum berust bij de directeur. Deze handelt conform het directiereglement en is verantwoordelijk voor het interne management, geeft leiding aan de medewerkers, surveillanten, sleutelhouders en facilitaire vrijwilligers, onderhoudt externe contacten (onder andere met de pers, andere musea, externe

adviseurs) en heeft mede een stem bij het tentoonstellingsbeleid, de organisatie en inrichting van de tentoonstellingen en het collectiebeheer. Hij wordt daarin bijgestaan door minimaal 3 zogenaamde coördinatoren waarvoor taakgebied en verantwoordelijkheden concreet zijn vastgesteld in het organisatiemodel.

De directeur geeft ondersteuning aan werkgroepen. Hij adviseert de verschillende besturen over verwerving en afstoten van collectiestukken en laat zich daarin bijstaan door de conservator.

De directeur heeft een vaste dienstbetrekking bij de Stichting Rijssense Musea.

Voor de vaste collectie draagt een daartoe aangestelde coördinator zorg in samenwerking met professionele deskundigen. De directeur draagt in samenwerking met de collectiecoördinator en eventueel externe museale deskundigen zorg voor:

- ❖ vorming, instandhouding en conservering van de (vaste) collectie
- ❖ uitbreiding van de museumcollectie
- ❖ de ontsluiting van de collectie, de registratie van de objecten en het onderzoek naar de collectie
- ❖ instrueren rondleiders
- ❖ etc.

In de afgelopen beleidsperiode heeft een werkgroep (Octopus) een overzichtelijk en praktisch werkend organisatiemodel opgesteld. Daarin zijn alle taken toekomstbestendig in kaart gebracht en praktisch werkbaar gemaakt.

Voor de verschillende deelgebieden zijn "hoofden van dienst" of coördinatoren benoemd die concreet weten waar de verantwoordelijkheden liggen en als dagelijks contactpersoon kunnen worden aangesproken door de uitvoerende vrijwilligers. Dit betreft zaken als:

- ❖ openstelling en toegangsfaciliteiten
- ❖ bezetting door surveillanten en sleutelhouders
- ❖ het bruikleenbestand en de archieven beheren
- ❖ educatie
- ❖ wisseltentoonstellingen
- ❖ digitalisering
- ❖ archiefbeheer
- ❖ de inrichting van de museumzalen alsmede het ontwerpen van permanente tentoonstellingen en wisseltentoonstellingen

Veelal de meeste vrijwilligers hebben een langdurige relatie met het museum en hebben voldoende kennis en ervaring opgedaan voor het kunnen verrichten van de taken, die gedaan moeten worden in het museum. Zij zijn op diverse gebieden inzetbaar. Een aantal medewerkers heeft specifieke kennis voor het geven van rondleidingen.

Voor de dagelijkse exploitatie beschikken de musea over een aantal medewerkers-vrijwilligers. Voor het aantrekken van nieuwe (met name jongere) geïnteresseerde en gemotiveerde personen en de kwaliteiten van deze mensen is blijvende aandacht vereist. De zoektocht en werving is een doorlopende taak van bestuur en museumleiding. Voor een aantal activiteiten is sprake van uitstroom van vrijwilligers als gevolg van ouderdom/overlijden. Voorkomen moet worden dat hierdoor een leemte ontstaat in de opgebouwde kennis en de noodzakelijke bezetting. Het aanstellen van een speciale vrijwilligerswervingsfunctionaris verdient nadrukkelijk aanbeveling.

Het vrijwilligersbeleid krijgt concreet vorm door het ondertekenen van een vrijwilligersovereenkomst. Via een intakegesprek met iedere nieuw aan te trekken vrijwilliger wordt inzicht verkregen in capaciteit, kennis en beschikbaarheid van de vrijwilliger. De vrijwilligers moeten goed geïnformeerd zijn over praktische zaken als verzekering en vergoeding van onkosten. Een evaluatie van het vrijwilligerswerk is onderdeel van het beleid. Een belangrijk middel voor de onderlinge communicatie is het zogenaamde (digitale) Vrijwilligerscontact www.rijssensemusea.nl dat volop functioneert. Wekelijks wordt een informatiebrief (Museummededelingen) rondgestuurd, waarin de belangrijkste zaken die van belang zijn voor iedereen worden weergegeven.

Het museum is zich zeer bewust van zijn maatschappelijke positie. Ook door de museumvrijwilligers handhaaft zij een belangwekkende relatie met de plaatselijke Rijssense bevolking. Op aanvraag zijn leerlingen uit het voortgezet onderwijs aanwezig voor hun maatschappelijke stage. Stagiair en museum profiteren van elkaar.

6.3 Verzekeringen

De gemeente heeft, als eigenaar, de panden van het museum niet tegen brand verzekerd en heeft ook geen herbouwplicht.

De Stichting Rijssense Musea heeft de volgende verzekeringen afgesloten:

- ❖ WA-verzekering
- ❖ ongevallenverzekering
- ❖ inventarisverzekering
- ❖ vrijwilligersverzekering
- ❖ Ziekteverzekering beroepspersoneel

Voor de eigen collectie is geen verzekering afgesloten, deels vanwege de onvervangbaarheid. Dit is wel het geval voor de bruiklenen via een lumpsum waardering.

Bij een eventuele heroriëntatie van het beheer met de Stichting Havezate en de gemeente dient een afstemming plaats te vinden over de vraag: wie is waarvoor verantwoordelijk.

6.4 Financiën en begroting

Voor een verantwoorde exploitatie van de Rijssense Musea is de gemeentelijke subsidie onmisbaar. Dit verloopt volgens het systeem van budgetsubsidie. Het beleidsplan is de basis van de verantwoording naar de gemeente.

Inkomsten worden verworven uit entreegelden, verkoop van museumartikelen en bijdragen van de museumvrienden. Voor doelbestedingen zijn particuliere fondsen een mogelijkheid en ook provinciaal en Europees zijn er mogelijkheden. Structureel beschikken de musea niet over middelen om zich verder te ontwikkelen. Sinds kort is het toegestaan dat het museumbestuur aan reservevorming doet om een buffer te hebben voor noodzakelijke en gewenste moderniseringsuitgaven.

Nog altijd draait het museum op de krachten van veel vrijwilligers die zonder enige vergoeding werken. Een uitzondering op deze regel zijn de coördinatoren waarop een permanent beroep wordt gedaan en waarvoor een zeer bescheiden vergoedingsregeling is opgesteld conform de wettelijke mogelijkheden.

7 Ambities en Activiteiten 2022 – 2025

7.1 Huisvesting

De Rijssense Musea kampten jarenlang met een schrijnend ruimtegebrek. Door het Koetshuis te bestemmen voor culturele doeleinden komt daaraan een einde. Alle werkplekken, vergaderruimtes, educatieve ruimtes, publieksruimtes, archieven en depots kunnen een plaats krijgen in het Koetshuis. Daardoor kan de havezate en Bouwhuis maximaal benut worden als museum. Ook kunnen de externe depots worden afgestoten, wat tot grote kostenbesparing kan leiden.

De havezate is een oud rijksmonument waarin de klimaatbeheersing door een moderne installatie op de droogzolder optimaal geregeld is. Dit komt de collectie en het gebouw zeer ten goede.

Samen met de beheersstichting van de havezate (SHDO) en het gemeentebestuur bewaken, bewaren en versterken we het authentieke karakter van de historische locatie van het landgoed.

7.2 Samenwerking binnen de gemeente Rijssen-Holten

Het Rijssens Museum werkt volop samen andere musea, de bibliotheek Rijssen-Holten, het onderwijs en de gemeentelijke sociaal-culturele instelling ViaVieWelzijn. Voorbeelden daarvan zijn het Reggeproject met de scholen, het gazenlijke organiseren van lezingen, presentaties en activiteiten voor senioren en andere doelgroepen.

Een stem in de Erfgoedadviesraad Rijssen-Holten is een wezenlijk aandachtspunt dat de komende beleidsperiode concreet gestalte moet krijgen. Doel is om het onderzoek naar behoud van historische infrastructuur, stads- en dorpsgezichten en historisch waardevolle panden te behouden of opnieuw te bouwen.

7.3 Facilitaire zaken

Beveiliging

Het verouderde brandalarmsysteem is vervangen.

Klimaat

Het binnenklimaat in de havezate is optimaal door de daartoe geïnstalleerde installatie op de grote droogzolder.

De koude tocht in het Bouwhuis achter de balie is opgelost doordat de achterwand grotendeels is afgedekt met enorme historische luchtfoto op doek.

Automatisering

De kwaliteit van alle hardware en software voor dagelijks gebruik is optimaal. Er is een totaalplan gemaakt waarin tijdige vervanging en optimalisering met bijbehorende kosten zichtbaar zijn gemaakt, zodat daar in de begroting posten voor kunnen worden opgenomen.

Collectiebeheer

De collecties van het Rijssens Museum zijn geregistreerd in de database (Memorix van Picturae) achter de website Erfgoed Rijssen-Holten. Er wordt gewerkt aan nog betere web-exposities om delen van de collecties breed onder de aandacht van een nog breder publiek te brengen.

Website

De website van het Rijssen Museum (inclusief het brandweermuseum) is optimaal uitgevoerd in een passende huisstijl. Om de privacy van onze vrijwilligers en de overzichtelijkheid van de nieuwe website geen geweld aan te doen, is besloten het vrijwilligersdeel (Vrijwilligerscontact) niet via de museumwebsite te ontsluiten.

Medewerkers, vrijwilligersbeleid en pr

Werving, intake, begeleiding en opleiding van vrijwilligers blijven aandacht vragen. Bij het werven van vrijwilligers voor specifieke werkzaamheden (balie, archief) wordt gestreefd naar kwaliteitsbehoud en kwaliteitsverbetering.

Met name de communicatie via de sociale media is de afgelopen periode met effect opgepakt en uitgebouwd.

Museumwinkel

Het belang van de museumwinkel is aanvullend en bedoeld als service voor de museumbezoekers. Het assortiment wordt steeds kritisch doorgelicht. Incourante producten worden verwijderd. Streven is om alleen producten toe te voegen met een redelijke omloopsnelheid. De verkoop van producten namens Toerisme Rijssen-Holten is minimaal.

Brandweerauto's en huisvesting

Het museum heeft twee brandweerwagens in gebruik: een museale Willy's Jeep-personeels- en materiaalwagen en een hedendaagse Iveco-brandweerwagen. Het in bedrijf houden van deze voertuigen verhoogt de attractiewaarde van het museum.

Vooral voor kinderen zijn de wagens een reden om naar het museum te komen, zelfstandig of met hun ouders/verzorgers en/of grootouders. Ook bij speciale gelegenheden wordt het rijdend materieel ingezet.

Wel ontbreekt nog altijd een permanente, adequate stallingsmogelijkheid voor het rijdend materieel. De wagens moeten droog, vorstvrij en vandalismebestendig gestald worden, zo mogelijk in de directe nabijheid van het museum. In de vernieuwingsplannen van de hobbyboerderij op de hoek Albertsdijk-Oosterhofweg is een dergelijke stalling opgenomen, maar deze plannen zijn nooit in uitvoering genomen. Het vinden van een passende stalling is een zaak van hoofdbreken.

Verlichting

De verlichting in de meeste museale ruimtes van de havezate voldoet, maar verdient een update. Energiezuinig en museale functionaliteit moeten in het beleid worden meegenomen. Hiermee is al een begin gemaakt. De verlichting in de trappenhal en op de eerste verdieping is al ter hand genomen.

Verzekeringen

Het verzekeren en actualiseren van museaal waardevolle zaken is een permanent aandachtsgebied (zie ook 6.3)

7.4 Vrienden-begunstigers/sponsoring/subsidie

De exploitatie van de Rijssense musea is voor de vaste lasten vrijwel geheel afhankelijk van de gemeentelijke bijdrage. Dat neemt niet weg dat de komende tijd gewerkt zal worden aan het verwerven van aanvullende middelen om het museum up to date te houden. De volgende mogelijkheden kunnen daarbij helpen:

1. Vrienden-begunstigers (donateurs). De huidige groep willen we verder uitbreiden. De minimumdonatie staat op 25 euro per jaar. Deze gelden worden onder andere gebruikt voor de financiering van het museumkwartaalblad dat niet kan bestaan van de advertentiegeden.
2. Het verhogen van de advertentietarieven. Door de Kroniek volledig in kleur uit te geven, kunnen de advertentietarieven met ingang van 2023 flink verhoogd worden. Dit is al in gang gezet.
3. Bedrijfsleven. Onderzocht zal worden hoe bedrijven meer bij de musea betrokken kunnen worden. Te denken valt aan een zogenaamde Vriendenclub

die hiervoor gefaciliteerd kan worden met een jaarlijkse activiteit en andere ontmoetingsmomenten in of met de hulp van het museum.

4. Subsidies voor incidentele projecten. Tijdig vaststellen welke zaken hiervoor in aanmerking komen is een vereiste.
5. Het aanstellen van slagvaardige werkgroep die subsidiemogelijkheden zoekt en aanvraagt.
6. Overheden. De gemeentelijke exploitatiebijdrage is structureel. Daarnaast zijn er eenmalige incidentele mogelijkheden voor bijzondere projecten bij provincie en/of regionale instanties.

7.5 Bestuur en Organisatie

Na de fusie van het Rijssens Museum en het Internationaal Brandweer Museum per 1-1-2014 is een nieuw organisatiemodel ingezet en zijn de bestuursleden gekoppeld aan een eigen taakveld (of portefeuille). Op die manier staat elk bestuurslid in contact met verschillende vrijwilligerswerkgroepen en activiteiten en de vaste medewerker(s) (betaalde kracht(en)).

De voorzitter en het portefeuille houdende bestuurslid overlegt met de museumleiding en brengt rapport uit in het periodiek bestuur overleg.

7.6 Regionale samenwerking

Er is gestart met een geregeld overleg tussen de historische vereniging en musea in de regio Twente. Doel: uitwisselen van (praktische en museale) kennis en ervaringen om niet steeds weer zelf het wiel te moeten uitvinden. Vanuit het Rijssens Museum is een project op gang getrokken om te komen tot een functionaris die de samenwerking, afstemming en kwaliteit van de kleine plaatselijke musea en historische verenigingen verbetert. De werkgroep bestond uit een vijftal Overijsselse cultuurwethouders onder leiding van wethouder Ben Beens. Zij hebben bereikt dat er erfgoedconsulent is benoemd voor 24 uur bij de Overijsselacademie. Die moet de werkvloer in de gaten houden en verwijzen naar mogelijkheden om (geld)problemen op te lossen. De huidige taak van deze erfgoedconsulent, het onderhouden van de website Erfgoedplatform Overijssel, is te smal. Urenuitbreiding of het benoemen van een extra kracht verdienen hartgrondige aanbeveling.

7.7 Inrichting en exposities

Herinrichting Brandweermuseum

De objecten-presentatie (tentoonstelling met voorwerpen en gereedschappen in een vitrineopstelling) van het Brandweermuseum verdient een grondige update. Er is een zogenaamd bidboek opgesteld door Museummakers (professionals voor museumontwerp en museuminrichting) met wondermooie aanbevelingen. Kosten worden geraamd op 300.000 euro. Door meerdere aandacht vragende oorzaken, waaronder de coronapandemie, zijn geen fondsen gezocht of gevonden om dit te kunnen realiseren. De werkgroep die hierin het voortouw neemt moet opnieuw worden geïnstrueerd. Mogelijk kan de update van het brandweermuseum in fasen worden uitgevoerd: bovenverdieping en eerste verdieping. Mocht het bidboek niet meer haalbaar zijn, dan is een opschoning van het totale brandweermuseum noodzakelijk.

Vooralsnog moet er rekening mee worden gehouden dat de totale brandweercollectie nog altijd eigendom is van eigenaresse Jopie Vlot, de weduwe van de stichter van het brandweermuseum.

Om het brandweermuseum toch aantrekkelijk te houden zijn de volgende zaken vernieuwd:

- a. een nieuwe computer met scherm in de brandweerwagen op de tweede verdieping met meerdere uitrukfilms, te bedienen via een overzichtelijk paneeltje
- b. een nieuw scherm met ingebouwde computer op de eerste verdieping waarop continu brandweerfilms worden vertoond

Herinrichting Rijssens Museum

De informatieverstrekking aan de bezoekers over de museale ruimtes in de havezate en de vaste collectie is ter hand genomen door een kleine gelegenheidswerkgroep. De informatiedragers worden in huisstijl uitgevoerd. In de toekomst kan daar verdiepende informatie bij die via een QR-code kan worden opgeroepen.

Rijssen Hanzestad

De Achterkamer is heringericht om de stadsgeschiedenis van Rijssen nader te accentueren. Voor het Hanzeverleden van Rijssens als bijstad van principaalstad Deventer krijgt extra aandacht door de replica van bronzen stadsmaquette op de Bevervoorde. De kleurenmaquette beeldt Rijssen in de middeleeuwen uit. De maquette wordt ondersteund door een virtuele stadstoer op het interactieve wandscherm met achtergrondinformatie.

Van Heel: specialiteit en speerpunt

De Van Heelcollectie, rechtstreeks voortkomend uit de jute-industrie, wordt als historische specialiteit van het Rijssens Museum nadrukkelijk geprofileerd. In nauw overleg met het Rijksmuseum Twenthe is het goudsteen aardewerk vervangen door bezienswaardig Delfts aardewerk voorwerpen-met-een-verhaal.

Depot 1 op de zolderverdieping blijft gehandhaafd als depot, maar door het aanbrengen van ramen in de toegangsdeuren is het een beperkt open depot geworden. De verlichting is overdag een en bezoekers kunnen een blik in het depot werpen. Dat geldt ook voor Depot 2 op de zolder.

Archeologiekelder

De archeologische collectie in de gewelvenkelder moet eigentijdser ontsloten worden. De komende periode zal dat in projectvorm worden aangepakt.

Depots

De beide externe depots (De Ruyterstraat + Eshof) kunnen worden opgeheven, als de zolderverdieping van het Koetshuis als depot kan worden ingericht. De omstandigheden in Depot Eshof zijn verre van ideaal. Het afstoten van de externe depots zal als consequentie hebben dat nooit-geëxposeerde items kritisch moeten worden beoordeeld: aanhouden of afstoten is dan de vraag.

7.8 (PR) Public Relations/communicatie: Havezate Kroniek, Digitale Nieuwsbrief

De rol van PR is de laatste jaren sterk in betekenis toegenomen. We spreken steeds vaker over communicatie in plaats van pr.

Havezate Kroniek

Kwartaalblad de Havezate Kroniek is een belangrijk medium in de communicatie met de achterban, de donateurs, maar ook in de communicatie naar buiten. Vorm en inhoud zijn de afgelopen periode ingrijpend aangepast en in overeenstemming gebracht met de huisstijl van de website en het museum. Het blad is ook te koop in de plaatselijke boekhandels en wordt ook ingezet voor vriendenwerving.

Digitale nieuwsbrief

De digitale nieuwsbrief is van start gegaan. Korte aankondigingen worden gedaan en activiteiten worden in herinnering gebracht. Dit heeft echt effect. Het e-mailadressenbestand vraagt voortdurend onderhoud en aanvulling.

Sociale media

Ook de inzet van sociale media werpt zijn vruchten af bij het verspreiden van activiteiten.

7.9 Educatie en bibliotheek

Educatie voor de jeugd

De educatieve functie van het museum heeft de afgelopen jaren fors gestalte gekregen.

Voor het brandweermuseum ligt de nadruk op het thema preventie en het stimuleren van jeugdigen voor een latere baan in het brandweerwezen.

Voor het Rijssens Museum is vooral het kennis (doen) maken met het plaatselijke erfgoed van groot belang. Er wordt gewerkt met een thematische leskist.

Vanuit het museum moet duidelijk worden aangegeven dat museumbezoek een nuttige aanvulling is op het binnenschoolse lesprogramma. Het Reggeproject voorziet dan ook in een behoefte. De Werkgroep Educatie bewijst het museum en het onderwijs grote diensten.

Educatie voor volwassenen

Aan educatie voor volwassenen wordt gedaan door lezingen, cursussen en stadswandelingen. Ze kunnen verband houden met de vaste collectie en/of de tijdelijke exposities. Er zijn diverse thematische stadswandelingen beschikbaar. Het voornemen om in de toekomst kunst- en cultuurhistorische cursussen te verzorgen is nog steeds aanwezig. Ook verzorgen van cursussen op het gebied van genealogie behoren tot de gewenste mogelijkheden. Bij alles moet de spankracht van de organisatie goed in het oog worden gehouden.

Bibliotheek

Het bibliotheekbestand is gedigitaliseerd. De boeken die met Rijssen te maken hebben, zullen in de nieuwe bibliotheek in de Logeerkamer van het kasteel worden gezet. In die ruimte kan een belanghebbende ook boeken raadplegen. Onderzocht wat er met de vrijkomende bibliotheek in het trappenhuis gedaan kan worden.

7.10 Toerisme

Het museum participeert in organisaties als Toerisme Rijssen-Holten en Ontdek de Reggestreek. Ontwikkeling van arrangementen in combinatie met de Pelmolens Ter Horst, het Parkgebouw, de Enterse Zomp en het Leemspoor staan nog steeds op het verlanglijstje. Besloten is dit onderwerp niet zelf ter hand te nemen, maar dit plan ter uitvoering door te schuiven naar de Koöperaatsie. Dat is inmiddels gebeurd. Het TIP (toeristisch informatie punt) in de entree van het museum functioneert naar behoren, maar beter zou zijn deze informatie onder de aandacht te brengen in de nieuw te vormen hotspot in het Koetshuis.

7.11 Digitaal Erfgoed Rijssen-Holten

De website Erfgoed Rijssen-Holten neemt gestaag toe in populariteit. De site zal verder ontsloten en gepromoot worden door middel van een promotie- en instructiefilm die door de afdeling communicatie van de gemeente wordt gemaakt. .

De woningregisters die beschikbaar zijn bij de gemeente vormen een belangrijke heemkundige bron. Ze zijn in gedigitaliseerde vorm beschikbaar voor de musea. Onderzocht wordt hoe deze bron verder toegankelijk kan worden gemaakt voor onderzoek.

Artikelen uit de Havezatekroniek kunnen in de komende periode worden opgenomen op de website ERH. Hiermee is de afgelopen periode een begin gemaakt.

7.12 Heemkunde en Genealogie

Heemkunde

De werkgroep heemkunde heeft versterking, uitbreiding en aanvulling waarbij digitale vaardigheden en overzicht van essentieel belang zijn. Beschrijven en vastleggen in een digitaal archiveringssysteem van beroepen, gebouwen, ondernemingen, boerderijen in de stad en het buitgebied en gebieden enzovoort worden de komende periode ter hand genomen. Digitalisering en ontsluiten van bestaande stamkaarten en ander materiaal moet verder uitgewerkt worden, conform de inrichting in digitaal Erfgoed Rijssen-Holten.

Genealogie

Genealogie is niet alleen van belang voor nabestaanden die meer willen weten van hun voorgelacht, maar dit soort onderzoek genereert ook geschiedkundige verhalen die voor de plaatselijke geschiedbeschrijving van groot belang zijn. In het museum kan genealogie voor derden worden gepromoot door het geven van lezingen en/of (instructieve) cursussen.

Digitaal Archief Ondernemers

Het onderzoek naar de opzet van een ondernemersarchief is de moeite waard. Als ondernemers daaraan mee willen werken, kan dit een schat aan bewaarwaardige zaken opleveren.

Huisvesting van de werkgroepen en algemeen

Met de komst van het Koetshuis zijn de werkgroepen ideaal gehuisvest. Het (papieren) archief heeft in de kelder van het Koetshuis een volwaardige plek gekregen.

Vrijwilligerscontact

Het Vrijwilligerscontact www.rijssensemusea.nl functioneert naar behoren. De roosters zijn te raadplegen, evenals de verjaardagen, foto's en adresgegevens van de collega-vrijwilligers.

NAS

Om alle museale en administratieve data te borgen zijn externe harde schijven aangeschaft. Hierdoor worden data veiliggesteld en is mogelijk van uit huis de data van het museum te benaderen en te bewerken. Inmiddels is een gelegenheidswerkgroep aan de slag gegaan met het maken van een praktisch bruikbare indeling van de NAS en het maken van een voorstel voor het toekennen van autorisaties voor de verschillende opslaggebieden.

De toegang tot de NAS wordt gecontroleerd en geregeld door onze NAS-coördinator. Hij regelt wie wel of geen toegang tot welke bestandsmappen mag krijgen.

8

Slot

De Rijssense Musea zijn niet meer weg te denken. Velen dragen daaraan bij. Maar een versteviging van de basis blijft nodig om de kwaliteit te handhaven en alle ambities waar te kunnen maken. Het tentoonstellen van de collecties is belangrijk, maar om het historisch besef van de Rijssense samenleving te vergroten zal het vrijwilligerskorps verder versterkt moeten worden op het gebied van heemkunde, digitalisering projecten, geschiedschrijving en alle andere taken waarvoor nu te weinig kader, tijd en geld beschikbaar is.

De Rijssense musea zijn een belangrijk uithangbord en gezichtsbepalend voor de gemeente Rijssen-Holten. Het gemeentebestuur erkent dat.

Als museumorganisatie hopen wij van harte dat de komende beleidsperiode de gestage opgang van het Rijssens Museum kan worden voortgezet.

Rijssen, december 2022

Jan Bakker, voorzitter

Jennet van der Harst, secretaris

Gerrit Dannenberg, directeur

Bijlagen:

1. Financieel overzicht
2. Directiereglement
3. Vrijwilligersreglement
4. Organogram